

Strípky Čriepky

Časopis Čechů, Moravanů, Slezanů a Slováků na Novém Zélandě

Číslo 8 (No.8)

Srpen 2008 (August 2008)

Ročník 19 (Vol. 19)

ŽELEZNÁ RUDA

Železná Ruda vznikla počátkem 16. století při obchodní stezce spojující řezenské biskupství s Prahou. Stezka založená Přemyslem Otakarem II. ve 2. pol. 13. století vedla od Dunaje k dnešnímu Zwieselu a odtud údolím Řezné až k soutoku s Železným potokem. Odtud stoupala přes dnešní Hofmanky úbočím Pancíře k Tomandlovu křížku a přes Prenet na Strážov a Klatovy a pokračovala na Prahu. (Při stavbě chaty na Pancíři (KČT) byla údajně objevena část původní stezky, dlážděná kameny).

Zpočátku Šumava zajímala hlavně prospektory - hledače zlata. Ti zde sice nenalezli zlato, ale bohatá ložiska železné rudy (především v oblasti Špičáku a na rozvodí, kde se udržel název "V červených jamách"). Protože železo byla strategická surovina, vznikly později tahanice a spory o toto území. Hranice Českého království a Bavorského království nebyly tehdy přesně stanoveny. Tvořil je tehdy velmi těžko prostupný šumavský hvozď - prales. Spory o toto území byly vyřešeny až za vlády Marie Terezie v r.1756 - hranice tehdy vyznačená, je ctěna dodnes a existuje z té doby i několik původních hraničních kamenů.

Ze starých analů můžeme číst : Železná Ruda byla původně osadou hornickou, založenou v 16. století při bohatých ložiskách hnědele. R.1542 náležel statek Rudský Pavlu Kozkovi, r. 1569 Jiřímu, hraběti z Gutenštejnu, jenž postoupil hamr a důl do nájmu kupcům Konrádovi Geislerovi a Melicharu Fiedlerovi z Pasova. R.1676 náležela

Ruda Jindřichu Nothaftu, hraběti z Wernbachu, který zde téhož roku zřídil sklárnu. R.1772 přešla Ruda koupí na Jana Jiřího Hafenbrädla, od jehož potomků ji zakoupili 20.6.1852 za 250 000 zl. Hohenzolernové. Tito za babku přikoupili okolní statky Debrník, Hůrky, Bavorský Eisenstein a les pod Ostrým. Tím dali základ výnosnému panství lesnímu, jež stále doplňují skupováním selských statků v Čechách a Bavořích.

Historie Železné Rudy se dá zhruba rozdělit do 3 etap.

První etapa a první "rozkvět" je spojen s **dolováním železné rudy**. Tato zde byla komplexně zpracovávána: od tavby surového železa až po výrobu železného nářadí a železných prutů k dalšímu prodeji. Bohaté zdroje dřeva, zpracovávali uhlíř v milířích na dřevěné uhlí a kolomazníci na kolomaz. Dřevěné uhlí pak sloužilo k tavbě surového železa.

Zpracování železa postupně na sebe nabalovalo další řemesla: horníci těžili rudu, povozníci ji dopravovali k pecím a rozváželi hotové výrobky, dřevorubci těžili dřevo (tehdy převážně tvrdé listnáče, buk a javory), uhlíř pálili uhlí, hutníci tavili rudu, kováři železo dále zpracovávali, tesaři a sekerníci stavěli hamry a vodní kola, kolomazníci "pálili" ze dřeva a pryskyřic kolomaz na mazání pohyblivých součástí vodních kol a hamrů a na kola vozů. Odhadem se tohoto procesu účastnilo minimálně 500 lidí.

Železná "doba trvala cca 150 let zanechala obci jméno, a několik místních názvů: obec Hamry a Eisenstrass - česky Hojsova Stráž, Železný potok, Červené jámy."

Vytěžením nalezišť železné rudy postupně odezněla výroba železa a zůstal zde jen jeden hamr jako kovárna.

Druhé období rozvoje Železné Rudy můžeme nazvat **dobou skleněnou**. Odstartoval ji hrabě Jindřich Nothaft z Wernecku. R. 1624 si vyžádal povolení k zakládání skláren a osad. Začala vznikat celá řada nových sklářských hutí, např. v Debrníku, Ferdinandovském údolí, na Hofmankách,

Dokončení na straně 3